

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

До 90-річчя університету

Денисюк В. В.

**ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

ЗБІРНИК ВПРАВ І ЗАВДАНЬ

Навчальний посібник

Умань
Візаві
2020

УДК 811.161.2'36-112

Д 33

Рецензенти:

Калько М. І., доктор філологічних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького);

Царалунга І. Б., доктор філологічних наук, доцент (Хмельницький національний університет);

Зелінська О. Ю., доктор філологічних наук, доцент (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини).

Рекомендувала до друку вчена рада Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 5 від 30 жовтня 2020 року).

Денисюк В. В.

Д33 Історична граматики української мови: збірник вправ і завдань : навчальний посібник / В. В. Денисюк ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. – 132 с.

У навчальному посібнику вміщено завдання і вправи, що допоможуть студентам краще засвоїти теоретичні положення навчальної дисципліни «Історична граматики української мови». Основну увагу звернено на роботу з давніми текстами. Матеріал структуровано відповідно до робочої програми курсу, подано схеми історико-лінгвістичних розборів, зразок аналізу давнього тексту.

Для студентів, викладачів, усіх, хто цікавиться історією української мови.

УДК 811.161.2'36-112

ЗМІСТ

Історична грамати́ка української мови як складова історії української мови ..	4
Фонетичні зміни праслов'янського періоду та їх відбиття в українській мові	6
Фонетичні зміни в протоукраїнській мові дописемного періоду	10
Звукові зміни давньоукраїнської мови писемного періоду і формування фонетичної системи української мови	12
Фонетичні зміни періоду розвитку української мови	15
Історичний розвиток форм і категорій іменника	26
Історичний розвиток займенника	38
Історичний розвиток прикметника	44
Історичний розвиток числівника	55
Історія формування дієслівної системи	61
Історія формування прислівника	71
Службові частини мови	80
Історичний синтаксис. Головні та другорядні члени речення	85
Історичний розвиток простого речення	91
Історичний розвиток складного речення	101
Історичний розвиток відмінкових та прийменниково-відмінкових конструкцій. Інші синтаксичні особливості давнього речення	113
Історико-лінгвістичні розбори	120
Правила читання та аналізу тексту	124
Таблиця позначення чисел кириличними літерами	132